

Er det din e-post? Eller jobbens?

Av Vilde Ronge, leder, Norsk Arkivråd

Før i verden, i gamle dager, dersom man på en konvolutt, jeg snakker hvit håndgripelig sak i cellulose, skrev Vilde Ronge på øverste adresselinje, før arbeidsgiverens navn, sendte man et såkalt personlig stilet brev som skulle leveres omgående til meg uten å gå via arkivet, postekspedisjonen, forværelset eller andre. For det var nettopp det, personlig stilet, og hadde mest sannsynlig ikke med jobben min å gjøre. Det var kanskje et kjærlighetsbrev eller noe annet snasent som ikke gjorde seg hjemme i min egen private postkasse og som jeg derfor fikk tilsendt på jobben. Og arkivet, på jobben min, som hadde fått delegert ansvaret for å åpne og vurdere og registrere all firmapost, hadde full kontroll over nettopp det, firmaposten, mens det private ble levert direkte til meg, uåpnet.

Nå derimot, mottar vi stort sett alt som personlig stilet post, rett inn til vår egen e-postkonto. Og enorme mengder av firmapost havner utenfor arkivet. Er det riktig at alt det som ligger i e-posten vår er vårt eget, eller burde det være jobbens? Vi i Norsk Arkivråd mener det er grunn til bekymring for denne litt nonchalante måten de fleste virksomheter lar sine ansatte håndtere e-post på.

Hver og en har nå blitt sin egen arkivsjeff. Hvilke e-poster vil jeg slette, hvilke tar jeg vare på og hvor lenge? Det er spørsmål som nå er blitt delegert ut til alle ansatte i en virksomhet. Det er ikke lenger slik at en arkivtjeneste, en postekspedisjon, et forværelse, får store sekker med brev levert utenfra, som blir åpnet, vurdert, registrert og sendt videre. Og vi som jobber i arkivene rundt om ser at dette truer demokratiet, innsynsretten, gjennomsiktigheten og sporbarheten. Svinnet til jobbens arkiv er nemlig enormt og øker i takt med antall megabyte lagret i hver enkelt medarbeiders Outlook.

Av og til får offentligheten et lite innblikk. Når en sms sendt fra en statsminister ikke blir journalført. Når det mangler essensiell e-postkorrespondanse knyttet til en aktuell sak i et departementsarkiv. De «grelle» sakene. Men hva med alle de andre saksdokumentene som ikke når arkivene hver eneste dag, men blir liggende i den enkeltes e-postboks? I sum blir dette svinnet langt grellere enn enkeltsaker.

Vi i Norsk Arkivråd mener det er på tide å ta kontroll. Og tenke nytt. For å bruke ny teknologi på gamle tankesett, har ingenting for seg. Det kommer ikke fysiske postsekker inn dørene lenger, det kommer e-post, i enorme mengder. Og å tro at alle ansatte skal drive med arkivering med dagens informasjonsoverflod, er utopi. Nei, kanskje må vi si at alt du sender og mottar på jobb, er jobbens og blir automatisk arkivert i virksomhetens sentrale arkiv. Og legge til rette for dette i gjeldende lovverk.

Også må vi, hver og en av oss som jobber i en virksomhet, endre atferd, bli mer bevisste og begynne å bruke privat epostadresse til private anliggender som kjærlighetsbrev og annet snasent vi ikke vil ha hjem i (jobb)postkassen.